

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 145/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. B., H., zastúpenej advokátom JUDr. D. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. B. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2012 doručená sťažnosť E. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009.

2. Sťažovateľka svoju sťažnosť odôvodnila takto:

«Sťažovateľ je odporcom v právnej veci o zaplatenie 47,67 € s príslušenstvom. Konanie je vedené pred Okresným súdom... pod sp. zn. 8 C/8/2009...

Navrhovateľ podal dňa 24. 11. 2008 návrh na vydanie platobného rozkazu. Dňa 08. 12. 2008 bol tento porušovateľom vydaný pod č. k. 5 Ro/649/2008-11. Po podanom odpore zo strany odporcu, a to dňa 30. 12. 2008 bol platobný rozkaz zrušený a vec je tohto času vedená pod sp. zn. 8 C/8/2009. V celom, zatiaľ vyše 4 ročnom konaní o zaplatenie bolo porušovateľom vytyčené na deň 25. 10. 2010 len jedno pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Okresný súd... je teda v celom konaní nečinný. Výsledkom nečinnosti je do dnešného dňa nerozhodnutie vo veci samej. Od podania návrhu uplynuli viac ako 4 roky a od pojednávania viac ako 2 roky...

Nečinnosť Okresného súdu ... ako aj súčasný stav (po 4 rokoch od podania návrhu na začatie konania, v ktorom sa sťažovateľ má možnosť, resp. tohoto času nemá možnosť sa brániť, čo vo veci nebolo ani jedno pojednávanie, ktoré by smerovalo k vyhláseniu rozsudku v merite veci a súd nevykonal ani jeden relevantný úkon, ktorý by viedol k odstráneniu právnej neistoty) nemožno podľa názoru sťažovateľa ničím ústavne ospravedlniť, ústavne tolerovať a ústavne udržať...

Nevyužitie všetkých iných právnych prostriedkov, ktoré zákon na ochranu jeho základného práva alebo slobôd sťažovateľovi účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, tak aby boli odstránené prieťahy v konaní, odôvodňujeme jednak tým, že uskutočnené prieťahy nemožno konvalidovať proforma vytyčeným pojednávaním po intervencii predsedu súdu a jednak rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktoré dňa 22. októbra 2012 nadobudli právoplatnosť. Ide o rozsudky ESLP z 12. júna tohto roka v prípadoch Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike.»

3. Sťažovateľka je toho právneho názoru, že okresný súd je v konaní nečinný a porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„I. Základné právo sťažovateľa, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu ...v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009 porušené.

II. Okresnému súdu... sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/8/2009 konal bez ďalších prieťahov.

III. E. B. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 2.000 € ... ktorej ich je Okresný súd... povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. Okresný súd... je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia... E. B. v sume 269,58 €... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

8. Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred všeobecným súdom, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku nápravy (bod 7), na uplatnenie ktorého mala sťažovateľka v okolnostiach danej veci právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

9. Ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh nezistil, žeby sťažovateľka podala sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu, ani toto v sťažnosti netvrdila, skôr naopak.

Sťažovateľka nevyužitie právnych prostriedkov nápravy na odstránenie prietahov v konaní odôvodnila tým, že „... uskutočnené prietahy nemožno konvalidovať proforma vytýčeným pojednávaním po intervencii predsedu súdu a jednak rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva... v prípadoch *Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike a Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike*“.

10. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľka preukáže, že využila označené právne prostriedky, ktoré mala podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že

túto podmienku nesplnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

11. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdech v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní.“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“.

12. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnená podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

13. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť

iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

14. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v prerokúvanej veci nespĺnila požiadavku namietania priet'ahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov ani nepreukázala, že ju nespĺnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom... má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

15. Ústavný súd sa nestotožňuje s obranou sťažovateľky, ktorá nevyčerpanie „iných právnych prostriedkov nápravy“ (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) odôvodňovala nemožnosťou „konvalidovať priet'ahy proforma vytýčeným pojednávaním po intervencii predsedu súdu“ (bod 9). Zmyslom a účelom doručenia zákonom predpokladanej sťažnosti na priet'ahy v súdnom konaní predsedovi všeobecného súdu (body 8, 10, 11, 12 a 13) totiž nie je „pro forma“ nariadenie termínu súdneho pojednávania, ale urýchlenie konania pred všeobecným súdom, a tým aj zabezpečenie bezpriet'ahového stavu prebiehajúceho súdneho konania. V mnohých prípadoch podanie sťažnosti na priet'ahy v súdnom konaní v rámci všeobecného súdnictva reálne doznalo účinky zjednanja nápravy bez toho, aby musel zakročiť ústavný súd. Ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci rovnako nesúhlasí s obranou sťažovateľky, keď poukazuje na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v prípadoch Ištván, Ištvánová a Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike, a to z dôvodu, že nie sú porovnateľné s predmetnou sťažnosťou [vo veci Ištván a Ištvánová bola podaná sťažnosť na priet'ahy adresovaná predsedovi okresného súdu, ale krátko pred podaním ústavnej sťažnosti, a v druhom spomenutom prípade Komanický (č. 6) súdne konanie trvalo neprímerane dlho – viac ako jedenásť rokov].

16. Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti nezistil, že sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v predmetnom konaní, a ani z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

15. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

16. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prieťahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2013